

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за местните данъци и такси

Проектът на Закон за изменение и допълнение на Закона за местните данъци и такси е изготвен в изпълнение на разпоредбата на §13а от заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за местните данъци и такси (ЗИД на ЗМДТ), публикувана в ДВ, бр. 101 от 2013 г., изменена и допълнена с ДВ, бр. 105 от 2014 г. и с ДВ, бр. 95 от 2015 г., съгласно която Министерският съвет съвместно с Националното сдружение на общините в Република България следва да разработи методика за изготвяне на план-сметката с необходимите разходи за дейностите и за видовете основи, които служат за определяне размера на таксата за битови отпадъци, и да внесе в Народното събрание проект за изменение на чл. 66 и чл. 67 от закона.

В изпълнение на §13а от заключителните разпоредби на ЗИД на ЗМДТ, със заповед на министър-председателя на Република България № Р-7 от 9 януари 2015 г., е създадена междуведомствена експертна работна група с представители на общините, бизнеса и администрацията.

На първото заседание на работната група беше взето решение да се разработи първо проект на ЗИД на ЗМДТ и след неговото приемане и обнародване да се изготви проект на наредба за изготвяне на план-сметката с необходимите разходи за дейностите и за видовете основи, които служат за определяне размера на таксата за битови отпадъци. Целта на това решение е изготвянето на наредбата да бъде в пълно съответствие с вече приетите и обнародвани промени в ЗМДТ.

Във връзка с нарастващата необходимост от опазване на околната среда, местните власти в държавите членки са предприели мерки за въвеждане на принципа „замърсителят плаща“, познат още като система на променлива ставка и основа в зависимост от обема или теглото на генерираните отпадъци. Принципът представлява финансов стимул както за лицата – да намалят количеството на генерираните отпадъци, така и за общините – да оптимизират разходите по събиране, транспортиране и третиране на отпадъците. Също така принципът „замърсителят плаща“ е мярка за стимулиране на рециклирането и компостирането на отпадъци.

В тази връзка законопроектът е изготвен при съобразяване с основните принципи, действащи в ЗМДТ – количеството на генерираните битови отпадъци и разходоориентираност при определяне размера на таксата, като е включен и принципът „замърсителят плаща“, въведен в Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно отпадъците и за отмяна на определени директиви.

По отношение на таксата за битови отпадъци с проекта на ЗИД на ЗМДТ на първо място се обособяват ясно услугите, за предоставянето на които общините събират таксата. Предвидено е таксата за битови отпадъци да се състои от три услуги, като извършването на услугите от общината е основна предпоставка за дължимост на таксата. Дейностите по предоставяне на трите услуги остават изброени в закона.

Относимите за календарната година разходи на общината за извършване на дейности по предоставяне на услугите е предвидено да се включват в план-сметка за годината, за всяка от услугите и по конкретни източници на финансиране. В проектозакона подробно са описани принципите и критериите при изготвяне на план-сметката за календарната година, като е обърнато внимание на разходите, които задължително следва да се изключат от план-сметката.

Проектът на ЗИД на ЗМДТ предвижда по-ясно дефиниране на разходите, които е допустимо да бъдат включени при определяне размера на таксата. Предложени са норми, които да гарантират, че финансираните за сметка на други източници разходи не участват при определяне размера на таксата за битови отпадъци. Установяването на по-ясни правила цели гарантиране спазването на законовите принципи за възстановяване разходите по предоставяне на услугите и за справедливо определяне размера на таксата.

Предвидено е план-сметката да се изготвя по образец, определен с наредба на Министерския съвет. С унифицирането на формата, в която ще се представят необходимите разходи за предоставяне на услугите, се цели да се намалят случаите на включване на недопустими разходи при съставяне на документа, както и да се създаде предпоставка за събирането на данни за целите на анализ.

С цел прозрачност при определянето на разходите по план-сметката е предложен ред за провеждането на обществено обсъждане преди одобряването ѝ, както и публичност на обобщените данни от нея чрез публикуване на интернет страниците на общините и на Националното сдружение на общините в Република България – на годишна база.

Доколкото се запазва правилото за включване в план-сметката на дължимите от общините обезпечения по чл. 60 и отчисления по чл. 64 от Закона за управление на отпадъците, то те са изрично посочени, тъй като участието им, като разходи в план-сметката в годината на тяхната дължимост от общината, е изключение от общото правило за определяне на необходимите разходи за предоставяне на услугите през съответната календарна година.

Принципите на възстановяване на пълните разходи на общината по предоставяне на услугата и на по-голяма справедливост при определяне размера на таксата изискват разходите на общините за придобиване на активи, които се очаква да бъдат използвани през повече от една календарна година, да бъдат включвани при съставяне на план-сметките не изцяло в годината на придобиване на актива, а пропорционално за периодите на неговото използване.

Предвидените с проекта на закон изменения, касаещи изготвянето на план-сметката, целят осигуряване на прозрачност и публичност на включваните разходи, подпомагането на общините и унифицирането до известна степен на подхода за съставянето ѝ.

Предвижда се размерът на таксата за битови отпадъци за всяко задължено лице да се определя, като разходите за сметка на таксата за битови отпадъци за текущата година от план-сметката се разпределят по начин в зависимост от приетите от общинския съвет основи, т.е. показателите, на базата на които се разпределят разходите за сметка на таксата за битови отпадъци от одобрената план-сметка към задължените лица.

Водеща основа за определяне на размера на таксата за битови отпадъци е предвидено да бъде количеството на битовите отпадъци, като е необходимо местните власти да предприемат адекватни мерки за въвеждане на принципа „замърсителят плаща“. Установяването на основите за разпределяне на разходите в закона следва да улесни общинските съвети при осъществяване на техния избор в съответствие с принципите на ЗМДТ. Използването на основи, различни от количеството битови отпадъци, е предложено да бъде поставено под условие, предвид което останалите основи няма да са алтернатива на водещата основа и изборът им следва да бъде допълнително мотивиран.

В тази връзка в проекта на ЗИД на ЗМДТ са предложени следните видове основи:

1. За услугата по събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране и за услугата по третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации:

- индивидуално измерено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;

- количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и определената честота за тяхното транспортиране;
- брой ползватели на услугата в имота;

2. За услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места:

- брой ползватели на услугата в имота – еднаква сума за всеки жител на общината по постоянен/настоящ адрес, като така определената такса се отнася към партидата на собствениците на имотите;
- данъчна оценка или отчетна стойност на недвижимия имот.

Отново с цел прозрачност и информираност на задължените лица е предложено в 14-дневен срок преди внасянето за разглеждане на заседание на общинския съвет на проекта за решение за приемане на конкретните основи заедно с проекта на доклад на вносителя да се публикуват на интернет страницата на общината за обществено обсъждане. Също така информацията и данните за одобрените план-сметки, отчетените разходи за предходната година и приетите основи за определяне на таксата за битови отпадъци за текущата година се предвижда да се публикуват ежегодно в срок до 15 февруари на интернет страницата на общината, във формат определен с наредбата за изготвяне на план-сметката. Предвидено е Националното сдружение на общините в Република България ежегодно да оповестява обобщена информация, свързана с таксата за битови отпадъци по общини, области и на национално ниво.

В законопроекта е посочен и начинът, по който се определя размерът на таксата за битови отпадъци за всяко задължено лице, а именно: разходите, определени в план-сметката, се разпределят, като се приложи съответният начин за изчисление в зависимост от приетите от общинския съвет основи.

Проектът предвижда с наредба на Министерския съвет да се определят редът и условията за изготвяне на план-сметката и определяне на видовете основи, които да служат за изчисляване размера на трите компонента на таксата за битови отпадъци.

С проекта се предлага и прецизиране на някои текстове от ЗМДТ, произтичащи от промяната на чл. 66 и чл. 67, както и такива с цел съответствие с други закони като Закона за управление на отпадъците.

Предложените промени в ЗИД на ЗМДТ целят справедливо определяне на таксата за битови отпадъци, спазване на принципа „замърсителят плаща“, въвеждане на единна методология за определяне на разходите, които формират таксата за битови отпадъци, осигуряване на публичност и прозрачност чрез задължението за провеждане на обществени консултации при определянето на разходите, формиращи таксата и опазване на околната среда.

При прилагане на предложените изменения се очаква ефект за задължените лица, изразяващ се в изменението на размера на разходите за задължените лица за такса за битови отпадъци. Ефектът от настоящите предложения за задължените лица не произтича директно от тях, доколкото действащото в момента законодателство изисква прилагане на количеството на битовите отпадъци, като база за разпределяне на разходите. Конкретният размер на изменението ще зависи от избраната от общинските съвети основа за разпределяне на разходите по предоставяне на услугите, във връзка с които се събира таксата за битови отпадъци, както и от начина на планиране, управление и разходване на средствата от план-сметката на общината.

Предложените промени принципно не следва да доведат до необходимост от допълнителни финансови средства за държавния бюджет и бюджетите на общините.

Със законопроекта не се въвеждат норми на правото на Европейския съюз, поради което не се налага по акта да бъде изготвена справка за съответствие с европейското право.